

Warszawa, 2026-02-12

DPI.023.1.2026.MK

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. *SPS-III, 020/19, 12.2026*

Data wpływu *12.II.26*

Pan

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa

Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 29 stycznia 2026 r. dotyczące poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – *Kodeks karny* (znak: RPW/2277/2026), przekazuję stanowisko Państwowej Komisji w przedmiotowej sprawie.

Państwowa Komisja pozytywnie ocenia kierunek projektowanych zmian art. 199 k.k., zmierzających do istotnego wzmocnienia ochrony wolności seksualnej, w szczególności w odniesieniu do małoletnich, oraz do zapewnienia adekwatnej reakcji karnej na czyny polegające na seksualnym wykorzystaniu stosunku zależności lub krytycznego położenia pokrzywdzonego. Projektowane podwyższenie ustawowego zagrożenia karą w art. 199 § 1 i § 2 k.k. należy uznać za uzasadnione, albowiem aktualny poziom sankcji nie oddaje w pełni stopnia społecznej szkodliwości tych czynów ani rzeczywistej krzywdy doznawanej przez pokrzywdzonych, w szczególności małoletnich.

Należy zauważyć, że kierunek projektowanych zmian pozostaje zbieżny z rozwiązaniami postulowanymi przez Państwową Komisję, która w dniu 2 lutego 2021 r. złożyła na ręce Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy – *Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz ustawy – Kodeks karny wykonawczy*. Projekt ten zawierał konkretne propozycje prawne zmierzające do wzmocnienia ochrony małoletnich pokrzywdzonych przestępstwami przeciwko wolności seksualnej i obyczajności oraz do wprowadzenia nowych, spójnych rozwiązań systemowych w tym zakresie, w tym między innymi postulat zaostreżenia sankcji karnych przewidzianych w art. 199 k.k.

Szczególnie pozytywnie oceniane są proponowane zmiany dotyczące czynów popełnianych na szkodę małoletnich. Podwyższenie zagrożenia karą w § 2 oraz utrzymanie odrębnej penalizacji zachowań polegających na nadużyciu zaufania lub udzieleniu w zamian korzyści majątkowej lub osobistej w relacji z małoletnim odpowiada specyfice tych czynów

i uwzględnia szczególną podatność dzieci i młodzieży na manipulację oraz presję wynikającą z relacji opartych na zaufaniu, autorytecie lub zależności.

Za rozwiązanie o istotnym znaczeniu uznać trzeba wprowadzenie typu kwalifikowanego obejmującego sytuacje, w których sprawca jest osobą, od której pokrzywdzony jest szczególnie zależny, w szczególności nauczycielem, wychowawcą, duchownym, lekarzem, terapeutą lub inną osobą sprawującą faktyczną władzę albo kontrolę, bądź gdy nadużywa zaufania wynikającego z pełnionej funkcji lub wykonywanego zawodu. Czyny tego rodzaju cechują się wyjątkowo wysokim stopniem społecznej szkodliwości, godzą zarówno w dobro indywidualne pokrzywdzonego, jak i w interes publiczny związany z prawidłowym funkcjonowaniem instytucji opartych na zaufaniu społecznym.

Wątpliwości Państwowej Komisji budzi jednak zawarcie w projektowanym § 4 pkt 1 katalogu otwartego znamion przestępstwa – indywidualnego podmiotu przestępstwa.

W ocenie Komisji określenie kręgu podmiotów mogących ponosić odpowiedzialność w ramach typu kwalifikowanego powinno mieć charakter zamknięty i jednoznaczny, albowiem cecha indywidualnego podmiotu stanowi konstytutywne znamię typu czynu zabronionego, które – zgodnie z zasadą określoności przepisów prawa karnego – nie powinno być ujmowane w sposób otwarty.

Projektowane zaostwienie sankcji karnej przewidzianej w art. 199 § 4 k.k. można co do zasady ocenić jako uzasadnione z punktu widzenia aksjologii prawa karnego oraz wagi naruszeń objętych projektowaną regulacją. Jednocześnie tak istotne podwyższenie ustawowego zagrożenia karą wymaga odniesienia do innych typów przestępstw przeciwko wolności seksualnej, w szczególności do art. 197 § 1 k.k., który za zgwałcenie przewiduje karę pozbawienia wolności od 2 do 15 lat. Zestawienie tych regulacji może rodzić wątpliwości co do zachowania spójnej i logicznej struktury sankcji karnych w obrębie tej kategorii przestępstw.

Projektowane istotne zaostwienie sankcji przewidzianych w art. 199 k.k., zwłaszcza w odniesieniu do czynów popełnianych na szkodę małoletnich oraz w warunkach szczególnej zależności lub nadużycia zaufania, skłania również do refleksji nad zachowaniem spójności systemowej przepisów Kodeksu karnego regulujących ochronę wolności seksualnej osób małoletnich. W aktualnym stanie prawnym art. 199 § 2 i § 3 k.k. pełni funkcję ochronną wobec małoletnich, którzy ukończyli 15 lat, lecz nie ukończyli 18 roku życia. Wobec małoletnich poniżej lat 15 ustawodawca przewidział natomiast odrębny, autonomiczny i bezwzględny model ochrony prawnokarnej w art. 200 § 1 k.k.

Art. 200 § 1 k.k. penalizuje wszelkie formy obcowania płciowego, inne czynności seksualne oraz doprowadzenie do ich wykonania lub poddania się im wobec małoletniego

poniżej lat 15, niezależnie od relacji sprawcy z pokrzywdzonym oraz zastosowanych środków oddziaływania. Regulacja ta obejmuje zatem również zachowania polegające na wykorzystaniu zaufania lub relacji zależności, które w odniesieniu do małoletnich powyżej lat 15 zostały odrębnie stypizowane w art. 199 k.k.

W świetle projektowanych zmian, w szczególności wprowadzenia typu kwalifikowanego z art. 199 § 4 k.k., zagrożonego karą pozbawienia wolności od 3 do 20 lat, może dojść do sytuacji, w której czyny polegające na wykorzystaniu stosunku zależności lub nadużyciu zaufania wobec dorosłych oraz małoletnich w wieku od 15 do 18 lat będą zagrożone sankcją surowszą niż czyny popełnione na szkodę małoletnich poniżej lat 15, objęte art. 200 § 1 k.k., za które ustawodawca przewidział karę pozbawienia wolności od 2 do 15 lat.

Taki stan rzeczy może budzić wątpliwości z punktu widzenia aksjologicznych założeń systemu prawa karnego, zgodnie z którymi najsilniejsza ochrona prawnokarna powinna przysługiwać najmłodszym małoletnim, jako osobom szczególnie wrażliwym, niedojrzałym rozwojowo i wymagającym wzmożonej ochrony ze strony państwa. Okoliczność ta przemawia za rozważeniem, na dalszym etapie prac legislacyjnych, relacji projektowanych zmian art. 199 k.k. do obowiązujących rozwiązań przewidzianych w art. 200 § 1 k.k., w celu zachowania spójności i przejrzystości systemu sankcji. Zasadne wydaje się także odniesienie projektowanych przepisów do innych regulacji Kodeksu karnego dotyczących przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, w szczególności w celu ograniczenia potencjalnych wątpliwości interpretacyjnych w sytuacjach zbiegu podstaw odpowiedzialności karnej.

Podsumowując, Państwowa Komisja co do zasady pozytywnie ocenia kierunek projektowanych zmian art. 199 k.k., wskazując jednocześnie na potrzebę dalszej refleksji legislacyjnej nad zgłoszonymi w niniejszej opinii kwestiami, zwłaszcza w zakresie zachowania spójności systemowej oraz zapewnienia szczególnej ochrony prawnokarnej małoletnich poniżej lat 15.

Z poważaniem,

Joanna Napierała

Przewodnicząca Komisji

/podpisano elektronicznie/